

เหตุผลของการมีพฤติกรรมทางเพศที่ขาดการป้องกันในสตรีวัยรุ่นตอนปลายและวัยผู้ใหญ่ตอนต้น

นางสาวณัฐนันท์ คงคานหลวง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-17-4230-4

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

28 ปี.ย. 2549

122207259

REASONS FOR UNPROTECTED SEXUAL BEHAVIORS OF LATE ADOLESCENT AND
YOUNG ADULT FEMALES

Miss Nathanun Kongkaluang

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Developmental Psychology

Faculty of Psychology

Chulalongkorn University

Academic Year 2005

ISBN 974-17-4230-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์

เหตุผลของการมีพฤติกรรมทางเพศที่ขาดการป้องกันในสตรี
วัยรุ่นตอนปลายและวัยรุ่นผู้ใหญ่ตอนต้น

โดย

นางสาวณัฐนันท์ คงคาหลวง

สาขาวิชา

จิตวิทยาพัฒนาการ

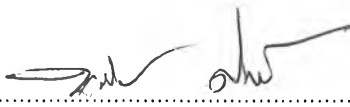
อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรนระพี สุทธิวรรณ

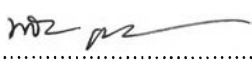
คณะจิตวิทยาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะจิตวิทยา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมโภชน์ เขี่ยมสุภาษิต)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พรนทิพย์ ศิริวรรณนุศย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรนระพี สุทธิวรรณ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญพิไล ฤทธาคณานนท์)

ณัฐนันท์ คงคาหลวง : เหตุผลของการมีพฤติกรรมทางเพศที่ขาดการป้องกันในสตรีวัยรุ่นตอนปลายและวัยรุ่นผู้ใหญ่ตอนต้น. (REASONS FOR UNPROTECTED SEXUAL BEHAVIORS OF LATE ADOLESCENT AND YOUNG ADULT FEMALES) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.พรพรรณระพี สุทธิวรรณ, 223 หน้า.
ISBN 974-17-4230-4

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ 1). ศึกษาพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ของสตรีวัยรุ่นตอนปลายและวัยรุ่นผู้ใหญ่ตอนต้นที่ยังไม่ได้แต่งงาน 2). ศึกษาถึงเหตุผลหลักของการมีพฤติกรรมทางเพศที่ขาดการป้องกันของสตรีวัยรุ่นตอนปลายและวัยรุ่นผู้ใหญ่ตอนต้น และ 3). วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองของสตรี (Self – esteem) และการยอมตามใจคู่นอนในการไม่ใช้ถุงยางอนามัย กลุ่มตัวอย่างเป็นสตรีวัยรุ่นตอนปลายและสตรีวัยรุ่นผู้ใหญ่ตอนต้น กลุ่มละ 30 คน เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ในแต่ละกลุ่มอายุ เพื่อจำแนกเข้าสู่เหตุผลหลัก 3 ด้านในการมีพฤติกรรมทางเพศที่ขาดการป้องกัน คือ เหตุผลหลักภายในบุคคล (Intrapersonal Domain) เหตุผลหลักจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Domain) และเหตุผลหลักจากสถานการณ์ (Situational Domain) วิเคราะห์ประเภทของเหตุผลหลักที่มีผู้รายงานไว้สูงสุดในแต่ละกลุ่มอายุด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) และหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนยอมตามคู่นอนและคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองของสตรีแต่ละวัย โดยใช้สถิติ Pearson product moment correlation

ผลการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า

1. พฤติกรรมทางเพศแบบเสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV จากคู่นอนของสตรีทั้งสองวัย ได้รับอิทธิพลจากคู่นอน การมีความเชื่อที่ผิดในการป้องกันการติดเชื้อ HIV และ การขาดทักษะในการสื่อสารถึงความต้องการและการต่อรองกับคู่นอนเพื่อให้มีพฤติกรรมทางเพศที่ปลอดภัย
2. เหตุผลหลักที่สตรีวัยรุ่นตอนปลาย $F(2,111) = 22.73, p < .001$ และสตรีวัยรุ่นผู้ใหญ่ตอนต้น $F(2,111) = 16.41, p < .001$ รายงานไว้มากที่สุดในการมีพฤติกรรมทางเพศแบบเสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV จากคู่นอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ เหตุผลหลักจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Domain)
3. การเห็นคุณค่าในตนเองของสตรี มีความสัมพันธ์ในทางลบกับการยอมตามใจคู่นอนถาวร ($r = -.457, p < .001$) และการยอมตามใจคู่นอนชั่วคราว ($r = -.535, p < .05$) ในการไม่ใช้ถุงยางอนามัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สาขาวิชา.....จิตวิทยาพัฒนาการ.....ลายมือชื่อนิสิต.....
ปีการศึกษา.....2548.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

##4578109338: MAJOR DEVELOPMENTAL PSYCHOLOGY

KEY WORD: UNPROTECTED SEXUAL BEHAVIOR / LATE ADOLESCENT / YOUNG ADULT / FEMALE / SELF-ESTEEM

NATHANUN KONGKALUANG: REASONS FOR UNPROTECTED SEXUAL BEHAVIORS OF LATE ADOLESCENT AND YOUNG ADULT FEMALES. THESIS ADVISOR: ASSIST PROF. PANRAPEE SUTTIWAN, 223 pp. ISBN 974-17-4230-4

The present research study had 3 main objectives: 1) To study sexual behavior of late adolescent and early adult females 2) to examine the reasons for unprotected sexual behavior in these individuals and 3) to examine the relationship between their self-esteem and their agreement with their sexual partners' wishes to skip the use of sexual protection.

Participants were 30 late adolescent females and 30 young adult females. Data were collected through in-dept interviews and content analyzed into 3 domains of reasons for unprotected sexual behavior in each age group: 1) intrapersonal domain 2) interpersonal domain and 3) situational domain. One-way analysis of variance (a one-way ANOVA) was conducted to find out the most frequently used reason for unprotected sexual behavior in each age group. Pearson Product-Moment Correlation Coefficient was conducted to investigate the relationship between participants' self-esteem and their compliance with their partner's wishes to skip sexual protection.

Findings from the present study are as follows:

1) Risky sexual behaviors that may leave the females in both age groups vulnerable to HIV transmissions are the influence of sexual partners, misconception regarding HIV protection, and the lack of communication skills that help them express and negotiate their wishes for using sexual protection.

2) For both age groups, the most frequently mentioned reasons for unprotected sexual behavior are in the interpersonal domain. For the late adolescent group ($F(2,111) = 16.41, p < .001$) and the young adult female group ($F(2,111) = 22.73, p < .001$).

3) A negative correlation was found between participants' self-esteem and their compliance with their both permanent ($r = -.457, p < .001$) and casual ($r = -.535, p < .05$) sexual partners' wishes to skip sexual protection.

Field of study...Developmental Psychology... Student's signature *Nathanun K.*
Academic year2005..... Advisor's signature *Panrapee Suttiwan*

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงมาได้โดยได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลจำนวนมากมาย ซึ่งผู้วิจัยขออภัยที่ไม่อาจเอ่ยชื่อนามเพื่อขอบคุณได้หมดไว้ ณ ที่นี้ ผู้วิจัยหวังว่าการเสียสละให้ความช่วยเหลือของบุคคลจำนวนมากมายในการทำวิจัยครั้งนี้ จะก่อประโยชน์ให้กับหลายๆ ท่านที่จะได้นำข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เพื่อสังคมต่อไป

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรพรรณระพี สุทธิวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่เสียสละเวลา ให้ความรู้ คำแนะนำ และกำลังใจ ดูแลและสนับสนุนในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ในทุกรูปแบบตั้งแต่เริ่มต้นจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงมาได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน รวมถึงคณาจารย์ในคณะจิตวิทยาที่ได้เสียสละเวลาให้ความช่วยเหลือเมื่อผู้วิจัยเกิดปัญหาติดขัด ช่วยตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย ครั้งแล้วครั้งเล่าจนได้เครื่องมือวิจัยที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังให้ความรู้ ข้อเสนอแนะ คำแนะนำ ตำราและเอกสารวิชาการ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในค้นคว้าต่อผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดาที่รักและเคารพ ที่ให้กำลังใจและกำลังใจทรัพย์เพื่อให้การศึกษาให้กับผู้วิจัย และขอขอบคุณน้องชายสุดที่รัก ที่ยินดีและเต็มใจเสียสละเวลา ให้ความช่วยเหลือในทุกด้านที่ผู้วิจัยต้องการ และเป็นกำลังใจให้ตลอดระยะเวลาในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณองค์กรภาคเอกชนที่ให้ความสนใจและให้การสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ โดยการมอบผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นของขวัญตอบแทนเป็นจำนวนมากให้กลุ่มตัวอย่าง

ขอบคุณญาติมิตร พี่ น้อง รุ่นพี่ รุ่นน้อง และเพื่อนๆ ทุกคน ที่เสียสละทั้งเวลา กำลังกาย กำลังใจ และกำลังสมองในการให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยทุกๆ ด้าน ตั้งแต่เริ่มต้นพัฒนาเครื่องมือจนถึงขั้นตอนสุดท้ายของการวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ช่วยแนะนำและติดต่อหากกลุ่มตัวอย่าง จนกระทั่งการสัมภาษณ์สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ ยังคอยติดตามความเคลื่อนไหว ตลอดจนช่วยแก้ไขทุกปัญหาที่ผู้วิจัยประสบในระหว่างการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งกับความช่วยเหลือและน้ำใจที่ได้รับเป็นอย่างยิ่ง

ท้ายที่สุดที่จะขาดมิได้ ขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างทุกท่าน ที่มีน้ำใจยินยอมให้ผู้วิจัยได้พบ และพูดคุยสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลอันประโยชน์ทางการศึกษา รวมถึงกลุ่มสตรีที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างจำนวนหลายร้อยคน ที่เสียสละเวลาให้ข้อมูลรวมถึงยินดีให้สัมภาษณ์เพื่อให้ผู้วิจัยนำข้อมูลมาพัฒนาและปรับปรุงเครื่องมือวิจัย ทุกท่านล้วนมีส่วนสำคัญที่ทำให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฎ

บทที่

1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	แนวคิดในการวิจัย.....	5
	ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	7
	คำถามในการวิจัย.....	39
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	39
	ขอบเขตของการวิจัย.....	39
	ข้อจำกัดของงานวิจัย.....	39
	คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	40
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	41
2	วิธีดำเนินการวิจัย.....	43
	กลุ่มตัวอย่าง.....	43
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	47
	ขั้นตอนในการวิจัย.....	73
3	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
4	อภิปรายผลการวิจัย.....	119
5	สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	143
	รายการอ้างอิง.....	149

หน้า

ภาคผนวก.....	166
ภาคผนวก ก.	167
ภาคผนวก ข.	168
ภาคผนวก ค.	169
ภาคผนวก ง.	184
ภาคผนวก จ.	186
ภาคผนวก ฉ.	187
ภาคผนวก ช.	188
ภาคผนวก ซ.	206
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	223

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

1.1	แสดงจำนวนผู้ป่วยเอดส์ จำแนกตามอายุและปีที่เริ่มป่วย.....3 (ประเทศไทย ระหว่างเดือน กันยายน พ.ศ. 2527 - 31 ตุลาคม พ.ศ. 2546)
1.2	แสดงจำนวนผู้ป่วยเอดส์ จำแนกตามสาเหตุการติดเชื้อและปีที่เริ่มป่วย.....4 (ประเทศไทย ระหว่าง กันยายน พ.ศ. 2527 - 31 ตุลาคม พ.ศ. 2547)
2.1	ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง43
2.2	การยินยอมให้พบและให้สัมภาษณ์ของผู้ที่ได้รับการติดต่อเพื่อเป็น กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย47
2.3	การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องภายในของแบบประเมิน.....50 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์
2.4	ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องภายใน (Cronbach Alpha) ของแบบประเมิน.....55 การเห็นคุณค่าในตนเองในการแปลขั้นที่ 1
2.5	ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องภายใน (Cronbach Alpha) ของแบบประเมิน.....56 การเห็นคุณค่าในตนเอง ในการแปลขั้นที่ 2
2.6	ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องภายใน (Cronbach Alpha) ของแบบประเมิน.....57 การเห็นคุณค่าในตนเอง ในการแปลขั้นที่ 3
2.7	ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องภายใน (Cronbach Alpha) ของแบบประเมิน.....58 การเห็นคุณค่าในตนเอง ในการแปลขั้นที่ 5
2.8	เกณฑ์ในการจำแนกเหตุผลหลักในการมีพฤติกรรมทางเพศที่ขาดการป้องกัน.....68
3.1	ความคิดเห็นในเรื่องความจำเป็นในการใช้ถุงยางอนามัยของสตรีที่ยังไม่แต่งงาน.....81
3.2	เหตุผลที่สตรีเห็นว่าถุงยางอนามัยเป็นสิ่งจำเป็นหรือไม่จำเป็นในการมีเพศสัมพันธ์...81
3.3	ระยะเวลาที่สตรีวัยรุ่นตอนปลายและสตรีวัยผู้ใหญ่ตอนต้นเห็นว่าเหมาะสม.....83 ในการคบหาดูใจเพศตรงข้ามก่อนการมีเพศสัมพันธ์กัน
3.4	ข้อมูลเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก.....84
3.5	เหตุผลในการใช้หรือไม่ใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก.....85

ตารางที่

3.6	ประสบการณ์การเกิดความวิตกกังวลจากการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงาน.....	86
3.7	เหตุผลที่ทำให้วิตกกังวลจากการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงาน.....	87
3.8	ประเภทของคู่นอนของสตรีทั้ง 2 วัย.....	88
3.9	ความถี่ในการมีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนในปัจจุบัน.....	89
3.10	ความสม่ำเสมอในการใช้ถุงยางอนามัยกับคู่นอนทั้ง 2 แบบ ในปัจจุบัน.....	90
3.11	ค่าเฉลี่ยการใช้ถุงยางอนามัย.....	91
3.12	เหตุผลของการใช้หรือไม่ใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์ในปัจจุบัน.....	92
3.13	ผู้ตัดสินใจที่จะใช้หรือไม่ใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์.....	94
3.14	ความต้องการของตนเองที่จะใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์.....	95
3.15	ระดับอิทธิพลของคู่นอนที่มีต่อการตัดสินใจใช้หรือไม่ใช้ถุงยางอนามัย.....	96
	เมื่อมีเพศสัมพันธ์	
3.16	ความมั่นใจว่าคู่นอนปลอดภัยจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์.....	97
3.17	ความวิตกกังวลเรื่องการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์จากคู่นอน.....	98
3.18	เหตุผลที่ทำให้วิตกกังวลและไม่วิตกกังวลเรื่องการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์จากคู่นอน.....	98
3.19	การจัดการเมื่อเกิดความวิตกกังวลว่าคู่นอนอาจนำโรคมาให้.....	100
3.20	วิธีการจัดการกับสถานการณ์เสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV จากคู่นอนถาวร.....	103
	ของสตรีวัยรุ่นตอนปลาย ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์สมมติ	
3.21	วิธีการจัดการกับสถานการณ์เสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV จากคู่นอนชั่วคราว.....	104
	ของสตรีวัยรุ่นตอนปลาย ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์สมมติ	
3.22	วิธีการจัดการกับสถานการณ์เสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV จากคู่นอนถาวร.....	105
	ของสตรีวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์สมมติ	
3.23	วิธีการจัดการกับสถานการณ์เสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV จากคู่นอนชั่วคราว.....	106
	ของสตรีวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์สมมติ	
3.24	วิธีที่สตรีวัยรุ่นตอนปลายและวัยผู้ใหญ่ตอนต้นเคยใช้ในการป้องกันการติดเชื้อ HIV จากคู่นอน.....	110

ตารางที่

3.25	คะแนนการเห็นคุณค่าในตนเอง (SEI Score) ของสตรีวัยรุ่นตอนปลายและ วัยผู้ใหญ่ตอนต้น	112
3.26	คะแนนการยอมรับตามค่านิยมในการไม่ใช้ถุงยางอนามัย	113
3.27	คำร้อยละโดยเฉลี่ยของเหตุผลหลักในการมีพฤติกรรมทางเพศแบบ ขาดการป้องกันในสตรีวัยรุ่นตอนปลายและวัยผู้ใหญ่ตอนต้น	115
3.28	การเปรียบเทียบรายคู่ (Post-Hoc Comparison) ระหว่างเหตุผลหลัก 3 ด้าน ในการมีพฤติกรรมทางเพศแบบขาดการป้องกันในสตรีวัยรุ่นตอนปลาย ด้วยวิธีของ Tukey	116
3.29	การเปรียบเทียบรายคู่ (Post-Hoc Comparison) ระหว่างเหตุผลหลัก 3 ด้าน ในการมีพฤติกรรมทางเพศแบบขาดการป้องกันในสตรีวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ด้วยวิธีของ Tukey	116
3.30	การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเอง และการยอมรับตามใจค่านิยมในการไม่ใช้ถุงยางอนามัย	117

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่

1.1	พัฒนาการของบุคคล ตามแนวคิดทฤษฎีของ Daniel Levinson (1986).....	10
1.2	โครงสร้างการทำนายความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมของบุคคล..... (Theory of Planned Behavior) (Ajzen & Fishbein, 1985)	18
1.3	รูปแบบของกิจกรรมทางเพศ (สุกมล วิชาวิพลกุล, 2548)	23
4.1.	โครงสร้างการเกิดพฤติกรรมทางเพศที่ขาดการป้องกันในสตรีวัยรุ่นตอนปลาย..... และสตรีวัยผู้ใหญ่ตอนต้น โดยอธิบายตามแนวคิดของ Ajzen & Fishbein	141